

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa
Wyższego

w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Mińsk, Cesarstwo Rosyjskie; obecnie Białoruś

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum przy Cerkiewnym Historyczno-Archeologicznym
Komitecie w Mińsku (Музей при Церковном
историко-археологическим комитете)

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Religijne/prawosławna instytucja o zasięgu lokalnym
(gubernialnym = eparchii mińskiej).

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum prawosławnego stowarzyszenia religijnego, zbiory głównie o profilu religijnym, otwarte dla zwiedzających. Zbiory składające się z obiektów religijnych, archeologicznych i in.

Daty działalności / zakres czasowy:

1908–1915

Dostępność

Pełna

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Patrymonialna

Rodzaj pamięci

Rosyjska, prawosławna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Historyczny: pamiątki/relikwie, obiekty archeologiczne, numizmaty; kultury: rękopisy, książki drukowane; artystyczny: malarstwo, rzeźba, wyroby rzemiosła artystycznego.

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	<p>Nie istnieje</p>	<p>Muzeum mieściło się na ul. Zacharowskiej, w tzw. Jubileuszowym domu. Został on zaprojektowany przez Wiktora Struewa (Струева) w stylu „dawnoruskiego” historyzmu i oddany do użytku w 1913 r.</p>
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X
GODZINY OTWARCIA	X	X
DYREKTORZY	X	osoba wybrana z grona rzeczywistych członków Komitetu Cerkiewno-Archeologicznego
ZARZĄDCA	X	Miński Komitet Cerkiewno-Archeologiczny
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadaptowany)	X	Pomieszczenia zaadaptowane

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Nie stwierdzono

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Ze statutu Mińskiego Cerkiewnego Komitetu Historyczno-Archeologicznego: „Miński Cerkiewny Komitet Historyczno-Archeologiczny ma na celu, dla korzyści Cerkwi i nauki, zbadanie cerkiewno-religijnego i społecznego życia miejscowego kraju w jego przeszłości i teraźniejszości, badanie, chronienie i zbieranie pamiątek przeszłości i starożytności” (par. 1); „Dla zebrania, ochrony i zbadania pamiątek przeszłości i dokumentów pozostających w dyspozycji Komitetu powołuje się muzeum z archiwum i specjalna biblioteką, składającą się z książek o treści historycznej i archeologicznej” (par. 27).

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Prawosławna eparchia mińska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Miński Komitet Cerkiewno-Archeologiczny powstały z inicjatywy D. W. Skrynczenko i otwarty 13 II 1908 r.

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Zarządzać muzeum miała osoba wybrana z grona rzeczywistych członków Komitetu Cerkiewno-Archeologicznego.

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Zob. rubryka: Założyciele

Szczegółowa historia instytucji

W 1907 r. środowiska prawosławnych intelektualistów mińskich (D. W. Skrynczenko) wystąpiło z propozycją powołania do życia Mińskiego Komitetu Cerkiewno-Archeologicznego. Jego statut zatwierdzono 10 X 1907 r. Uroczyste otwarcie nastąpiło zaś 13 II 1908 r. Od razu Komitet przystąpił do tworzenia zbiorów zwracając się w tym celu także do grona czytelników prawosławnego czasopisma „Минские епархиальные ведомости” (zob. np. numery 4 i 7 z 1908 r.). Nieduże muzeum, które powstało dzięki staraniom Komitetu przetrwało do 1915 r. Wówczas to została ewakuowana do Riazania.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Według danych z 1909 r. w muzeum znajdowało się ok. 1000 obiektów, w tym ok. 500 monet. Poza tym ok. 100 pozycji w archiwum i bibliotece. W 1915 r. ewakuowane do Riazania. W

1922 zostały one rewindykowane i weszły w skład Białoruskiego Muzeum Państwowego.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Nie stwierdzono

Strategia pozyskiwania zbiorów

Dary

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Informacje o darach i darczyńcach podawane były w poszczególnych numerach czasopisma: „Минские епархиальные ведомости” (zob. np.: 1909, nr 5, 9m 11, 20/21).

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

W 1909 r. dość chaotyczna co do planu ekspedycja do różnych miejscowości guberni mińskiej

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

W 1915 r. zbiory ewakuowane do Riazania. Powróciły do Mińska w 1922 r.

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

W tzw. Jubileuszowym domu na ul. Zacharowskiej

Wystawy czasowe

Brak danych

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak danych

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Brak danych

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Brak danych

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Eparchia mińska

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

Brak szczegółowych danych

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001.
- *Историко-археологические музеи С.-З. Края*, [w:] *Записки Северо-Западного отдела Императорского Русского Географического Общества*, 1910 г., ks. 1, s. 222–236.
- *Известия Императорской археологической Комиссии*. Прибавление к № 39, 1911, s. 24-25; № 23, s. 29-30, № 17, 1910, s. 36; № 26, 1914, s. 41-42, № 18, 1910, С. 55.
- *Минская губерния: государственные, религиозные и общественные учреждения (1793–1917)*, Минск 2006.
- „Минские епархиальные ведомости”, 1909, nr 3, 4, 5, 7, 9, 11, 19, 20/21 [a także numery w innych rocznikach].
- *Памятная книжка Минской губернии на 1915 г.*, Минск 1914.
- Снитко А. К., *Описание рукописного отдела и старопечатных книг библиотеки Минского церковно-археологического комитета*, т. I, Минск 1909.
- *Устав Минского церковного историко-археологического комитета*, Минск 1908 [zob. też: „Минские епархиальные ведомости”, 1909, nr 3 (1 II), s. 1–6.

- Церковно-археологический музей:

<https://minsk-old-new.com/places/muzei/cerkovno-arheologicheskij-muzej>

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Podczas kwerendy nie natrafiono

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

<https://minsk-old-new.com/places/muzei/cerkovno-arheologicheskij-muzej>

Ciekawe cytaty

Brak

UWAGI:

Brak

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

Białoruś, IV 2019 r.

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	

